

Kraków, 8 kwietnia 2016 r.

Opinia Rady Naukowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w sprawie „Biegu Rzeźnika”.

Na posiedzeniu Rady Naukowej BdPN w dniu 8 kwietnia 2016 roku członkowie Rady zapoznali się z wnioskiem Fundacji Bieg Rzeźnika z siedzibą w Gliwicach o wydanie zgody na przeprowadzenie na terenie BdPN następujących imprez:

1. Bieg Rzeźnika Ultra dnia 22 maja 2016 r. – ok. 650 -700 osób, w Parku na trasie: z Cisnej niebieskim szlakiem przez Rawki do Ustrzyk Górne, drogą przez Wołosate i dalej czerwonym przez Halicz do przełęczy GOPR, niebieskim do granicy Parku, następnie przez Bereżki, Przystęp Caryński na Połoninę Caryńską, Połoninę Wetlińską do Przełęczy Orłowicza, dalej czarnym szlakiem w kierunku Jaworzca.

2. Bieg Rzeźnika na Raty dnia 24 maja 2016 r. – ok. 150 – 200 osób, na trasie: czerwonym szlakiem z Ustrzyk Górnych przez Połoninę Caryńską, Połoninę Wetlińską i Smerek do Kalnicy.

3. Bieg Rzeźnika dnia 27 maja 2016 r. – ok. 700 – 750 dwuosobowych zespołów (do 1500 osób), na trasie: czerwonym szlakiem od Smereka przez Połoninę Wetlińską i Połoninę Caryńską do Ustrzyk Górnych, a w wersji Hardcore dodatkowo z Ustrzyk Górnych czerwonym szlakiem przez Szeroki Wierch, Tarnicę, Halicz i Rozsypaniec do Wołosatego.

Obecni na posiedzeniu członkowie RN: dr hab. Jan Bodziarczyk, Krzysztof Francuz, mgr Jerzy Gajewski, prof. dr hab. Zbigniew Głowaciński, prof. dr hab. Andrzej Górecki, prof. dr hab. Kazimierz Krzemień, mgr inż. Agnieszka Marcela, mgr inż. Marek Marecki, prof. dr hab. Stefan Michalik, dr hab. Józef Mitka, prof. dr hab. Stefan Skiba, dr Marian Stój, dr hab. Jacek Wasilewski, prof. dr hab. Bogdan Zemanek (14-stu członków RN z 20-osobowego składu) oraz reprezentujący BdPN: zastępca dyrektora dr Tomasz Winnicki, dr inż. Stanisław Kucharzyk, dr Ryszard Prędko przeanalizowali wniosek oraz informację Parku dotyczącą historii Biegu Rzeźnika w Bieszczadach, opinie turystów i co najważniejsze ocenili wpływ tej rozrastającej się masowej imprezy na przyrodę BdPN.

Rada Parku uchwaliła następującą opinię:

1. Dyrektor Bieszczadzkiego Parku Narodowego działając na podstawie art. 8 e) ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 15 ust. 1 pkt 27 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 poz. 1651), powinien w formie decyzji administracyjnych wydawać zgody lub zakazy dotyczące planowanych imprez rekreacyjno – sportowych po przeanalizowaniu wniosków pod kątem wpływu proponowanych imprez na

przyrodę Bieszczadzkiego Parku Narodowego, a jeśli stwierdza się ich negatywny wpływ powinien zakazać lub ograniczyć organizowanie tego typu imprez.

2. Ponieważ impreza rekreacyjno – sportowa Bieg Rzeźnika w ostatnich latach przekroczyła bezpieczne dla przyrody BdPN rozmiary i limity natężenia ruchu turystycznego, należy zakazać organizowania na terenie Parku Biegu Rzeźnika Ultra oraz Biegu Rzeźnika na Raty, a Bieg Rzeźnika czerwonym szlakiem (w 2016 roku) ograniczyć do 500 uczestników i przeprowadzać go wyłącznie na trasie: od Kalnicy przez Smerek - Połoninę Wetlińską - Brzegi Górne - Połoninę Caryńską do Ustrzyk Górnych.

Uzasadnienie:

Wpływ ruchu turystycznego na zasoby i procesy przyrodnicze od wielu lat jest przedmiotem badań naukowych i monitoringu, które koncentrują się na glebach, zwierzętach i roślinności. Bieszczadzki Park Narodowy prowadzi systematyczne badania dotyczące zmian na ścieżkach i w strefie otaczającej szlaki, zachodzące pod wpływem turystów, oraz monitoring natężenia ruchu turystycznego na wszystkich szlakach w poszczególnych godzinach, dniach i miesiącach w sezonach turystycznych (V-X) od ponad 20 lat. Z roku na rok wzrasta liczba turystów wędrujących po szlakach w BdPN, w 2015 r. ich przekroczyła 400 000. W Bieszczadach zbudowanych ze stosunkowo miękkich i nieodpornych skał zwanych fliszem karpackim skala zniszczeń jest większa niż w górach zbudowanych z granitów, gnejsów czy wapieni. Rozdeptywanie powierzchni gruntu na szlakach turystycznych i niekontrolowane poszerzanie szlaków powodują erozję powierzchniowych warstw gleby, degradację cennych zbiorowisk roślinnych, niszczenie stanowisk rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt bezkręgowych. Odcinki szlaków na grzbietach pasm połoninowych przebiegają w strefach najwyższej koncentracji faunistycznych i florystycznych walorów wschodniokarpackich i wysokogórskich, stąd też wymagają one szczególnego nadzoru i ochrony. Należy przy tym zwrócić uwagę, że oddziaływanie na szlak i jego otoczenie przyrodnicze ma zupełnie inny charakter w przypadku turystów odbywających spokojną wędrowkę, niż w przypadku osób biegnących w wyścigu na czas. Z uwagi na większe tempo przemieszczania biegacze generalnie mniejszą uwagę zwracają na występujące na szlaku i w jego otoczeniu rośliny i drobne zwierzęta. Na wąskich odcinkach szlaków, chcąc wyminąć osoby wędrujące wolniejszym tempem, biegnący przemieszczają się często poboczem ścieżki, co przyczynia się do poszerzania szlaków. Zjawiska te nasilają się szczególnie w okresach niepogody, kiedy to rozmiękły grunt jest szczególnie podatny na erozję i wydeptywanie, a Bieg Rzeźnika odbywa się przecież niezależnie od warunków pogodowych.

W Bieszczadzkim Parku Narodowym musimy wykonywać wiele kosztownych zabiegów ochronnych w celu zachowania górskich gleb inicjalnych z cenną wysokogórską roślinnością i zwierzętami związanymi ze strefą subalpejskich ekosystemów. Nie chcąc zamykać gór, zachęcamy turystów do spokojnych wędrówek po wyznaczonych ścieżkach, gdzie instalujemy specjalne progi przeciwoerozyjne, bariery i siatki w miejscach rozdeptanych, oraz wysadzamy rośliny regenerujące darń. Urządzenia stosowane na ścieżkach, w celu zahamowania erozji gleb i zatrzymania procesów degradacji subalpejskich ekosystemów, stosowane są na licznych odcinkach, a ich instalacja w terenie wymaga olbrzymiej pracy i niebagatelnych środków finansowych. Dla przykładu w latach 2014 - 2015 na remonty szlaków tylko w otoczeniu Tarnicy Park przeznaczył kwotę ponad 957.000 zł. Progi przeciwoerozyjne, przepusty, kładki drewniane nie są dostosowane pod względem wytrzymałości do przeprowadzania masowych biegów. Dynamiczne bieganie po ścieżkach BdPN większej ilości osób skróci trwałość tych urządzeń i narazi Park na ponoszenie poważnych kosztów. Środki uzyskiwane z biletów wstępu są zbyt małe, by wystarczyły na remonty szlaków. Park uzyskuje na ten cel fundusze celowe krajowe i europejskie zabiegając o nie w różnych konkursach. Fundacja wkraczając w obszary chronione z biegami masowymi wyrządza przyrodzie szkody, których nie można zrekompensować środkami finansowymi.

Misją Bieszczadzkiego Parku Narodowego jest umiejętne połączenie często sprzecznych ze sobą celów, jakimi są ochrona zasobów i procesów przyrodniczych i udostępnianie parku do zwiedzania w oparciu o wyznaczone szlaki piesze, ścieżki przyrodnicze (ponad 130 km). W Parku, gdzie prawie 70% obszaru objęte jest ochroną ścisłą, której celem jest ograniczenie antropopresji, dlatego powinno dominować zwiedzanie poznawcze, edukacyjne, służące obserwacji przyrody, kontemplacji naturalnych krajobrazów, odpoczynkowi w ciszy i spokoju. Takich warunków zwiedzania oczekuje większość turystów odwiedzających ten Park, dlatego środowiska turystyczne krytykują Park, że pozwala na tak dużą imprezę sportową jak Bieg Rzeźnika. Dni majowe, gdy impreza ta ma mieć miejsce to pełnia sezonu turystycznego. Turyści, którzy w tych dniach wyruszą na wędrówki górskie, oczekując spokoju i kontaktów z dziką przyrodą, będą zmuszeni wymijać się na wąskich ścieżkach z przebiegającymi co chwilę zawodnikami. Dla wielu turystów taka wycieczka w Parku będzie nie do zaakceptowania. Bieg Rzeźnika nie może zawłaszczyć całego obszaru

Parku. Między innymi ze względów społecznych powinien zostać ograniczony w 2016 roku do Smereka, Połoniny Wetlińskiej i Połoniny Caryńskiej.

Dotychczasowe doświadczenia i wiedza o rozmieszczeniu walorów przyrodniczych w Parku wskazują, że biegi tego typu nie powinny być realizowane na obszarze Bieszczadzkiego Parku Narodowego. W dniach trwania Biegu, Bieszczadzki Park Narodowy powinien zorganizować dokładny nadzór służb terenowych, ażeby dopilnować przestrzegania Regulaminu BdPN. W stosunku do organizatora nie można mieć pełnego zaufania, ponieważ zlekceważył On wymogi prawne gdy w grudniu 2015 roku rozpoczął nabór na imprezę, zaś o stosowną zgodę wystąpił do Bieszczadzkiego Parku Narodowego wnioskiem z dnia 4 marca 2016 r., uzupełnionym dnia 15 marca 2016 r. Wniosek został złożony dopiero po zwróceniu mu uwagi przez pracownika Parku, że od kilku miesięcy poprzez internet trwa nabór uczestników a właściwy organ nie otrzymał wniosku o wyrażenie zgody na imprezę.

PRZEWODNICZĄCY
RADY NAUKOWEJ
Bieszczadzkiego Parku Narodowego
Prof. dr hab. Bogdan Zemanek